

sarjev Poncij Pilat, obsodil na smrt; smrtna kazen je bila izvršena še istega dne. Njegovim prijateljem je uspelo, da so truplo ukradli iz zastraženega groba in ga odnesli neznano kam. Preiskava je v teku. Storilce zasledujejo.«

»Je to vse?« se je zavzel Pinehas in si z veliko žepno ruto otrl potno čelo.

»In še to ne bo izšlo, če se mi bo zdelo. Ti bom že še sporočil o pravem času.«

»Kako pa mislite to zagovarjati pred javnostjo?«

»Česar ni v listih, to se ni zgodilo, zapomni si to, Pinehas... In še to: Treba si bo nekaj izmisliti, kar bo pozornost ljudstva odvrnilo od predmeta... nekaj senzacionalnega, dušo in domišljijo grabečega... nekaj, kar bodo vsi čitali in na vse drugo pozabili... nekaj za mlade in stare, moške in ženske, desno in levo... Nekaj, kar ,smrdi do neba' in tako... Boš že našel, saj si žurnalist! Kar jutri prični s tem in na široko se razpiši...«

Lučka

Meja je tako gosta, da dekle hodi po njej. Vrh mejice hodi, kot da je tam lepa zelena pot... Dekletu so tri leta in za svojo starost-mladost je velika. Lučka ji je ime, in to je njena sreča. Že kdaj bi jo bili zgrešili, da ji ni ime Lučka. V laseh ima namreč pentljo, trak v križ zavozlan in tako mogočen, da se sveti skozi vse vejevje vsega vrtnarjevega vrta, od konca pa do konca. Lučka je vrtnarjeva hči edinka, trije so pomrli pred njo za škrlatico, dva za njo za še težjimi boleznimi. Ostala je sama, rekel bi, resnično sama. Da ni staršev nad njo, bi bila sama, kakor je vsaka lučka na svetu sama...

Ta svet je temà in, kjer je temà, so luči potrebne. Gotovo je duša taka luč in, če je odbrana od mnogih drugih, je luč posebne vrste. Lučka pa je bila lučka, ki ji je pentlja v laseh kazala pot, pot pa tudi drugim, ki po nji Lučka hodi.

Da ni bilo te pentlje, tako bele in blesteče, kdo ve, kam bi se bila zgubila Lučka.

»Kakor Jezus po morju hodiš po mejici,« so jo dražile matere sosed, nevoščljive, da njihovi otroci tega ne umejo.

»Pa mejica me drži...«

»Naj te drži, vendar boš padla; še mar ti ne bo, ko boš padla med osat in kamenje, s tiste svoje mejice...«

Kakor Jezus po morju — to se je zdelo Lučki imenitno, zakaj vedela je, kdo je Jezus in kaj je morje.

In čim večkrat je poskušala to svojo hojo vrh goste pristrižene mejice v šolenčkih, ki jih ni bilo kaj, razen rožaste barve in puha, tem bolj se ji je posrečila.

Toda nekega podvečera je padla; spotaknilo se ji je, ali ob zakrivljeni glogovi veji ali ob popku tulipana, ki je skozi mrak in mrežo mejice prodiral v zrak in dan — padla je, prekopicnila se in obležala na kupu mehkega gnoja, ki ga je bil oče vrtnar pripravil za pozno pomlad.

Nič joka, nič stoka. Pobralla se je, oćedila obleko in zakorakala, da poskusi, ali še more postaviti nogo pred nogo. Šlo je; Jezus, hodec po morju, jo je bil obvaroval vsega huđega.

Če jo vprašaš: Nocoj je sobota, jutri je nedelja, kako boš končala dan?

Ona: Umila si bom noge.

Ali če jo vprašaš: To jutro se pričinja teden, kdó ve, koliko tednov ti je še odmenjenih, kako ga boš začela?

Ona: Pesem ,i, i, i' že znam, zadnjo kitico pesmi ,a, a, a' pa se moram še naučiti. Tako bom začela teden in šolo, da mi Bog pomagaj!

Ta ,da mi Bog pomagaj' ima od vrtnarskega pomočnika, ki je iz južnih krajev doma in pritiska na harmoniko, kadar je delo na vrtu končano, z vsemi silami svojih kepastih prstov, z vsemi silami svoje duše, ubrane mu na žalostno enoličnost neskončnih šum tam spodaj...

Stevo je ime pomočniku, pozna pa zgolj gredo in seme, motiko in gnoj in še ,bogato sosedo', ki mu dvakrat na teden prebere gredo asparaĝa ali nagljev, levkoj ali georgin in izprebere komaj češuljek najzalših vejic, kolikor jih gre med dva prsta suhe in koščene roke starodeviške skopulje.

Temu Stevu torej je Lučka — lučka, vsaj za delopust, pa najsi jo med delom od osme do šeste zvečer časih ošteje ali okrca. Zaradi malenkostnih poškodb nasadov, malenkostnih okvar poganjkov in popkov... Teh nedotakljivih in zelo zelo ranljivih stvari je v Stevovem kraljestvu neštevílo, tem več, čim bolj raste pomlad v svoj vrh.

Stevo se Lučke ne dotakne rad; sveta mu je v svoji nedosežni beloti in vzvišeni čistosti; vendar ji je časih treba reči ostrejšo besedo, zakaj Lučka gazi tudi mačehe, če treba poloviti kunca, pomendra šmarnice, če ji koklja, edina koklja, ki jo vrtnarjevi premorejo, uide mednje.

Takrat se Stevo razčeperi in reče besedo ali dve na račun pentlje:

»Pazi se, mala, da ne hlastne po tebi vrag; take pentlje so mu prava slaščica.«

Nič več in nič manj. Lučka ne razume, prenese svojo ,luč' na drugo polje, in Stevo je pomirjen.

Beseda je o psu, velikanu in deranu, ki se je bil umestil na vrtnarjevem vrtu, upravičeno umestil kot ud bogate najemniške družine, ki je bila zavzela kar pol hiše v soseščini; ljudje so segli po sobah, on po svobodi na vrtu.

Tej živali pentlja sprva ni bila povšeči; dražila jo je, da bi jo popadla in zmrcvarila, pa se je kmalu premislila. Star pes je modro bitje; ogledal si je to metuljasto stvar, pol nekaj, pol nič, od blizu in je zaključil v svoji pasji pameti, da ni, da bi se pretegnil zaradi nje. Ni mu v škodo, pa tudi ne v korist — ta snežnobela kepa nad plavo kepo las... Povesil je veke, povesil rep in poslej pokojno gleda, kako lučka plava nad zeleno mejico...

Kdor bi mislil, da je nad Lučko prihrumel vihar življenja ali smrti in jo upihnil — tragičen konec, kakršnemu se lučke težko ognejo — bi se motil.

Lučka je danes Lucija, poročena žena vrtnarja-zeta, na vrtu, ki je na njem bila zagorela s kresnicami in zvezdami, metulji in begonijami.

Tri otroke ima, sama dekleta; Lučke med njimi ni nobene, ker so se pač odločili za drugačna imena. Mož rad pije, najmlajše dekle je rahitično, in sosed, upokojen davčni izterjevalec, ve, da so se zadolžili in da izostajajo tudi plačila obrestnih obrokov.

Lucija pa ni pozabila, da je bila rojena kot lučka, ki hodi po živi mejici kakor Jezus po morju. Tudi danes še hodi po živi mejici kakor Jezus po morju, tiha, pokojna, z belo pentljo v laseh...

Pride na priliko gospodar pred stanovanjska vrata terjat najemnino za tri mesece nazaj. Ni ga bilo četrť leta, ker ni nasilen človek.

»Gospa, kedaj boste odmaknili denar? Čakam težko, ker čakajo težko za menoj še drugi. Tudi jaz sem dolžan.«

Lucija potisne predenj srednje deklet Lilijano, plavolas čudež, in se nasmehne izpod vejic:

»Saj sem že mislila na to, pa mi je zopet zdrknilo iz spomina. Bom, gospod, bom, čim mož okreva. Bolan je in ne more do gred. Poglejte« — Lucija odgrne zastor od okna — »astre že popkajo in lobelije že rde; kmalu bo popraševanje po teh in po onih, prišel bo denar in upniki bodo potolaženi. Naj vam med tem spokojim hudo vest, vašo in svojo, z vejico balzamine, pravkar se je razcvetela. To uro se je razcvetela, če se ne motim...«

Pripne gospodarju vejico balzamine na suknjo, gospodar se nasmehne in odide počasnih korakov, ne vedoč, kdo je koga pihnil, on njo ali ona njega.

Mož prosi zdravil, zdravnik jih zapiše, Lucija mu jih da, zdravila pa ne zaležejo. Mož maje z glavo, misli nazaj, misli naprej in čimdalje bolj se mu zdi čudno, da še živi. Sosede iz pritličnih stanovanj molé glave v kuhinjo, pa od Lucije ne zvedo ničesar. Ali bo umrl, ne da bi ona odprla usta?

Štirje mestni uslužbenci pridejo po moža, ki je dolg in tog, kakor za živega nikoli ni bil; ne brani jim, saj to je njihovo delo, zvije pa šopek aurikol, ki ravno cveto, in mu ga stisne med otrple prste poleg molka. In tako se dolgi in togi mož poziblje skozi vrata, ziblje preko dvorišča in zgine na ulico v taktu štirih nosečih ga mož... z aurikolami med prsti.

Poslej sta Lucijo zadeli samo še dve nesreči.

Vrtnarski pomočnik je bil stopil v stopinje pokojnega mojstra, vrt je bil opravljen, kakor bi mojster še živel, spomladi in na jesen in, ko so tako minila tri leta v najlepšem redu, je menil, da sme vrtnarici razodeti svojo misel. Lucija ni sama, tri dekleta ima in, ker so mu tolikanj ljube, lučka št. 1., lučka št. 2. in lučka št. 3., naj jim bo oče, če je lučki št. 4., tisti nekdanji Lučki, ki je po živi mejici hodila kakor Jezus po morju, prav.

Luciji ni bilo prav, hotela je ostati sama s spominom na rajnega moža, in pomočnik ni silil dalje. Soseska ni ničesar zvedela o tem načrtu. Ko pa je minilo leto in dan, je Lucija dobila pismo od magistrata, naj pride in naj izkaže svojo pravico. Mož je umrl, ona ni vešča delu, ali morda vrtnarijo — otroci? Lucija je pogledala pomočnika, pomočnik pa je gledal drugam. Cepil je maršalnilke in se ni dal motiti pri tem kočljivem delu.

»Ali ni dovolj, da umeš delo ti, Stevo? Poslovodja si že tako... kaj mi le hočejo?«

»Hočejo, da tisti, ki obrt ume, obrt tudi prevzame, ali pa naj se proda... Poslovodjo si išči!«

Ah, tako, je razumela Lucija in se je postavila pred moža, da bi mu pridržala roževce zaradi lažjega ravnanja pri cepljenju.

»Ti cepiči so iz vrta?«

»Ne, so od drugod.«

Prodati — ne more, izročiti obrt Stevu bi pomenilo, podati se mu na milost in nemilost — tudi tega ne more, se je Luciji plelo po glavi...

»Če so od drugod, se ne bodo prijeli, ali pa maršalnika ne bo več maršalnika.«

»Roževci so še očetovi, precepil pa jih je tvoj pokojni mož s cepiči, ki jih je bil prinesel z doma. In od tam jih imam.«

»Kaj, tako star je že ta grm?«

»Da, tako star je...«

In Lucija je prišla cepič z dvema prstoma... in ga je krepko zmajala.

»Aha,« se je zablistalo v očeh pomočniku, ko je odkril nesrečo, »kakor pred tridesetimi leti, ko je tudi nekdo za menoj rahljaj cepiče... Pa da se je to takrat godilo nalašč, ne bi bil verjel...«

Lucija je postala vsa rožasta.

»In glej, Stevo, tako naj tudi ostane, kakor je takrat bilo. Že takrat nisem bila mnogo prida, pa čeprav si imel le najlepše besede zame. Sem pač še tista, ki sem bila...«

»Spremeni se, saj te vse sili k temu... tudi zame bi bilo bolje...«

»Vem, Stevo, kam meriš, in vem, da si pripraven človek, ampak žal... žal...«

Stevu se je zadril ogromen trn v palec in Lucija mu je palec izmila in obvezala. In še po vina je poslala, da mu ne bi bilo dolg čas v tisti pustih sobici, ki je bila vedno njegova, zakaj harmonike ne bo mogel vzeti v roke, vsaj nočoj ne...

In končno se je Jezusu, ki hodi po morju, kakor je Lučka hodila po živi meji, zdelo prav, da ji odvzame tisti plavalasi čudež, sedemletno Lilijano, krščeno, ko so cvetele lilije. Kaj je bil vzrok nenadni visoki vročici, ali zastrupljenje z zemljo od zunaj ali okužitev s klicami, ki so ji bile s hrano zašle v drob, zdravniki niso dognali. Lilijana je pogledala v nebo in, ko je bil mimo njenega pogleda priplaval oblak kakor kosem samega najslajšega jajčjega snega, je zaprla oči, zaprtih oči še enkrat materi stisnila dva prsta in odjadrjala s tega sveta koj za tistim oblakom.

Lucija je sklenila roke v naročju, naročila Stevu, da do jutra nareže lilij, kolikor jih vrt premore, rakvico pa je z lilijami okrasila sama.

Gospod mi jo je dal, ko so lilije cvetele, Gospod jo je utrgal, ko se lilij, hvala mu, ni manjkalo, in tako se zgodi njegova sveta volja! Samo oblak — oblak naj ne jezdi prejadarno. Moja mala Lilijana je bila zmeraj nekoliko počasno dekle... Tudi počasi se pride tja, kamor že ploveta!

Zbogom, Lucija, so šepnile lilije na rakvi, ko so Lilijano nesli skozi vrata, Stevo pa je treščil harmoniko ob steno s tako silo, da je zamijavkala kakor mačka. Pela pa ni več, ne tisti večer in ne naslednje. Žal mu je bilo tolikanj, da se mu je parala duša — samo da ni vedel natančno

za kom, ali za Lilijano ali za Lučko-Lucijo, ki se je bila vpričo Lilijanine smrti postarala kar za tri leta.

Lucija pa še vedno hodi po živi meji kakor Jezus po morju. Kdor ima oči, da vidi, kaj se godi, ne bo zgrešil: Ni več snežnobeke pentlje v laseh, bitje pa še hodi varno svojo pot, pokazano mu po Gospodu, ob breznih in prepadih, in mesto da se plaši in skrbi, cvetè v samoti in ne mara za marnje ljudi. Ljudje so pametni, gospodar je strog, pes je hud, smrt je neizprosna, njeno življenje pa je mehko, kakor da ga je bil postlal sam Gospod v svoji najboljši uri.

Jezus, hodeč po morju, Lučka, korakajoča za njim po živi meji — to je Lucija še danes, na ostrini življenja, v teh hudih dneh...

Dantejevega Pekla trinajsti spev

Tine Debeljak

Priobčujem iz svojega novega prevoda celotnega Dantejevega Pekla bralcem Doma in sveta, kjer ima Božanska komedija že svojo staro tradicijo kot najizrazitejša umetnina srednjega veka ter katoliškega svetovnega nazora, še posebej, XII. spev kot premišljevanje za Vse svete ter tudi kot pesniško globoko tragiko, ki veje iz izjave Friderikovega kanclerja.

Ta spev Dantejevega Pekla (XIII) spada po svojem opisu živega gozda ter po izvirni zamisli kazni samomorilcev med najznamenitejše speve prvega dela Božanske komedije. Za lažje razumevanje samo kratek napotek.

Vergil je pripeljal Danteja že v VII. krog Pekla, v katerem trpe nasilniki proti bližnjemu (tirani), proti sebi (samomorilci) in proti Bogu. Zato ta krog razpade tudi v tri pasove. XII. spev nam pokaže I. pas, kjer trpe nasilniki proti bližnjemu, ki so poplavljeni v krvavi reki Flegetonu po zasluženju, Kentauri pa pazijo na obali s streljanci v rokah, da ga ustrele, če se kdo dvigne preko odmerjene kazni iz krvave reke. Kentaur Ness je prenesel potnika čez plitvino reke in se obrnil nazaj. Pesnika gresta v XIII. spevu proti gozdu preko močvirnatga kraja, kakor je Maremma med Corneto in Cecino. Tu gnezdi iz Eneide znane Harpije, ptice obupa. Dante čuje vzdih obupanih mrtvih, ne vidi pa nikjer nobenega, zato ga opozarja Vergil, naj se zaveda, da je že v drugem pasu, naj le odtrga vejico z grmovja, pa bo videl, o čemer je bral samo v Eneidi (začetek III. speva). In tako Dante spozna, da so v ta kriva drevesa spremenjene duše samomorilcev, ki zdaj rode le trne, na katere bodo po sodnem dnevu obesili še svoja telesa, da bodo večno z njim v sovraštvu: »naj ga nima, kdor si ga je vzel sam!« Eden teh je Pier delle Vigne, slaven kancler Friderika II., sijajni državnik in eden najizobraženejših ljudi svojega časa. Zavist dvorjanov mu je odvzela milost kraljevo, zato si je sam vzel življenje.

Lepa, tudi bogoslovno globoka in izvirna je Dantejeva zamisel o vstajenju samomorilčevega telesa, ki se ne bo združilo z dušo v eno telo, temveč bo obešeno na trne svoje duše kot znak izrednega greha in sovraštva.

Dvojica podečih se duš sta Lano iz Siene, ki je v bitki pri Toppu 1287 sam iskal smrt ter ga zato smatra Dante za samomorilca, ter Jacopo da Sant'Andrea, velik razsipnik, ki je zažgal svojo vilo, da bi videl — ogenj.

Zadnji verzi se nanašajo na mesto Firenze, kjer vlada borba, odkar so mestni očetje vrgli v Arno Marsov kip in ga nadomestili s kipom sv. Janeza Krstnika. Mars se jezi, toda ostanki spomenika so vendar rešili mesto propada.

Obešenec, ki se je v svoji hiši obesil, ni znan po imenu. Nekateri zato razlagajo to mesto tudi alegorično: to je zlatnik »florentinec«; ko so mu vtisnili nov grb svetega Janeza Krstnika, je prinesel v mesto bogastvo, pa tudi — razdor.